

Sygn. akt III AUa 1450/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji A. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 czerwca 2016 r.,
sygn. akt VI U 2009/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania za II instancję.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUa 1450/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania A. B. prawa do emerytury.

Ubezpieczony złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej uchylenie oraz przyznanie mu prawa do żadanego świadczenia. W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, w tym posiada wymagany co najmniej 15 letni staż pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie, wskazując następujące motywy rozstrzygnięcia:

A. B. urodzony (...), na dzień 31 grudnia 1998 r. legitymował się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 29 lat i 3 miesiące. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE. W dniu 10 czerwca 2015 r. złożył w pozwanym organie wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym. Poprzednie dwa wnioski ubezpieczonego o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z dnia 10 stycznia 2012 r. oraz z dnia 30 września 2013 r. zostały załatwione odmownie. Decyzje z dnia 23 stycznia 2012 r. oraz z dnia 14 października 2013 r. - odmawiające ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie okresu, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych - uprawomocniły się, albowiem Sąd Okręgowy prawomocnie oddalił wywiezione od nich przez ubezpieczonego odwołania.

Analizując trafność decyzji zaskarżonej w niniejszym postępowaniu, Sąd I instancji ustalił, że A. B. w okresie od 1 października 1969 r. do 31 grudnia 1973 r. był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w M. (które od dnia 1 lutego 1991 r. przekształciło się w Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w M.) na stanowisku mechanik samochodowo – ciągnikowy. Sąd ustalił także, że od 1 stycznia 1974 r. do 18 listopada 1998 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni (...) na stanowisku mechanik samochodowo – ciągnikowy, mechanik – kierowca, magazynier. Jego praca polegała na naprawie samochodów ciężarowych, półciężarowych, ciągników, kombajnów i innych maszyn rolniczych. Napraw dokonywano na hali, jednak w trakcie akcji żniwnej czy wykopkowej, maszyny były naprawiane na polu. Nie wszystkie prace naprawcze wymagały pracy w kanale. Dziennie w kanale ubezpieczony pracował nie więcej niż 60-80% czasu pracy. Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony we wskazanych okresach zatrudnienia u wymienionych wyżej pracodawców nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Wprawdzie za niekwestionowaną Sąd Okręgowy w Bydgoszczy uznał okoliczność, że wnioskodawca wykonując prace remontowe w kanałach, wykonywał czynności o znacznym stopniu szkodliwości i uciążliwości dla zdrowia, jednak fakt, że czynności powyższe nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie pozwolił na przyznanie ubezpieczonemu emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Wyrok Sądu Okręgowego w sprawie VI U 869/12 uprawomocnił się wobec oddalenia apelacji ubezpieczonego od tego wyroku przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 6 grudnia 2012 r. (III AUa 956/12).

W dniu 30 kwietnia 2013 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy, dołączając pisemne zeznania świadków potwierdzające okoliczność wykonywania przez niego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych w obu zakładach pracy. Decyzją z dnia 14 października 2013 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury, wskazując, iż nie udowodnił on co najmniej 15 - letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. ZUS nie uwzględnił ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 28 sierpnia 2000 r., gdyż zostało ono wystawione nieprawidłowo – wskazane w nim stanowisko pracy nie odpowiada stanowisku wskazanemu w Wykazie A stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Jednocześnie ZUS wskazał, że świadectwo to zostało poddane ocenie już w poprzednim postępowaniu, a do wniosku z kwietnia 2013 r. ubezpieczony nie dołączył żadnych nowych dowodów. Wyrokiem z dnia 19 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie o sygnaturze VI U 3238/13 oddalił odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji, wskazując, iż kwestia pracy w warunkach szczególnych w latach 1969 -1998 została już prawomocnie rozstrzygnięta przez Sąd Okręgowy w sprawie VI U 869/12, a rozstrzygnięcie to korzysta z powagi rzeczy osądzonej i nie może być ona ponownie przedmiotem postępowania sądowego, skoro ubezpieczony nie wskazał innych okoliczności, niż te, które podlegały już ocenie. Powyższe orzeczenie jest prawomocne - Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie III AUa 675/14 oddalił apelację ubezpieczonego.

Do wniosku z dnia 10 czerwca 2015 r. o ponowne rozpoznanie sprawy, który zainicjował postępowanie przed organem rentowym zakończone zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją, ubezpieczony przedłożył umowę o pracę oraz angaże i zaszeregowania, które, w ocenie pozwanego pozostały bez wpływu na ocenę pracy skarżącego.

Spór w niniejszej sprawie miał charakter sporu prawnego i sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii możliwości ponownego ubiegania się przez ubezpieczonego o prawo do wcześniejszej emerytury w sytuacji, gdy została już ona raz przesądzona przez organ rentowy i potwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu.

Mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że kwestia czy ubezpieczony posiada wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach, czy też nie została już prawomocnie rozstrzygnięta w sprawie VI 869/12 i nie powinna być ponownie badana. W sprawie tej praca A. B. w okresie od 1 października 1969 r. do końca 1998 r. podlegała bowiem ocenie Sądów dwóch instancji. W uzasadnieniu wyroku z dnia 27 marca 2014 r., III UK 115/13 Sąd Najwyższy uznał, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Moc wiążąca orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) może być rozważana tylko wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy z nich odnosi się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia. Drugi aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony, jako walor prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej, polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej, przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku. A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być już ona ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zatem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2011 r. III UK 116/10 – OSNCP 2012/9-10/125).

Z powyższych względów Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosków ubezpieczonego o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków. Z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 11 kwietnia 2012 r. wynikało bowiem, iż okres jego pracowniczego zatrudnienia w Spółdzielni (...) w (...) w D. oraz w Państwowym Ośrodku (...) w M. nie był okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43). Dowody z dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego nadesłanych do akt sprawy nie dawały natomiast podstaw do dokonania odmiennych ustaleń w tej kwestii.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Skarżonemu wyrokowi ubezpieczony zarzucił naruszenie:

- art. 386 § 4 k.p.c. (jeżeli nierozpoznanie istoty sprawy skutkuje uchyleniem wyroku, to tym samym sąd ma obowiązek istotę sprawy rozpoznać) - nierozpoznanie istoty sprawy poprzez odmowę przeprowadzenia zawnioskowanych przez ubezpieczonego dowodów zmierzających do jednoznacznego wykazania, że okres pracowniczego zatrudnienia A. B. w Spółdzielni (...) w D. oraz w Państwowym Ośrodku (...) w M. był okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.;
- art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie VI U 869/12, ubezpieczony dotarł do nowych dowodów z dokumentów, które nie były mu znane przed wydaniem przedmiotowego orzeczenia, albowiem nie znajdowały się one w jego posiadaniu. Ubezpieczony dotarł również do świadków, których miejsce zamieszkania nie było mu znane we wcześniejszym postępowaniu, a którzy to świadkowie posiadają wiedzę o wykonywaniu przez

niego pracy w szczególnych warunkach w określonym czasie, o którym Sąd orzekający w sprawie VI U 869/12 nie posiadał wiedzy.

Mając na uwadze powyższe, skarżący stanął na stanowisku, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sporu, ponieważ nie wyjaśnił okoliczności mających kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Naruszenie przepisów stypizowanych w art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności doprowadziło w konsekwencji do nie rozpoznania istoty sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy skutkowałą uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia.

Prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami kodeksu postępowania cywilnego oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować poparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia ma natomiast na celu ustalenie, czy w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania sąd pierwszej instancji sprostał w/w wymogom.

Kontrola zaskarżonego przez wnioskodawcę wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji nie uczynił zadość wymaganiom opisanym na wstępie, albowiem nie wyjaśnił istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, a tym samym nie orzekł, co do istoty sprawy, co powoduje konieczność uchYLENIA zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy rozpoznając odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 lipca 2015 r., stanął na stanowisku, że w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, albowiem kwestia tego, czy ubezpieczony posiada wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach, czy też nie została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem z dnia 19 lutego 2014 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie o sygnaturze VI U 3238/13. Powyższym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego wskazując, iż kwestia pracy w warunkach szczególnych w latach 1969-1998 została już prawomocnie rozstrzygnięta przez Sąd Okręgowy w sprawie VI U 869/12, a rozstrzygnięcie to korzysta z powagi rzeczy osądzonej i nie może być ona ponownie przedmiotem postępowania sądowego, skoro ubezpieczony nie wskazał innych okoliczności, niż te, które podlegały już ocenie. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie III AUa 675/14 oddalił apelację ubezpieczonego od powyższego orzeczenia.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu I instancji.

Jak podnosił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 czerwca 2016 r. (III AUa 315/16, LEX nr 2121877) powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 czerwca 2015 r. (III UK 198/14, LEX nr 1790947) - które to stanowisko Sąd meriti w całej rozciągłości podziela i przyjmuje za własne - „postępowanie cywilne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych charakteryzuje się pewną specyfiką, co ma swoje implikacje również w zakresie funkcjonowania instytucji powagi rzeczy osądzonej, nadając tej instytucji szczególny walor, ograniczający jej praktyczne znaczenie. Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem sprawami cywilnymi jedynie w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c.). Trzeba wszak pamiętać, że w sprawach tych postępowanie sądowe nie jest inicjowane przez wniesienie pozwu, lecz odwołanie od decyzji organu rentowego. Powszechnie przyjmuje się jednak, iż odwołanie jest surogatem pozwu i jego wniesienie podlega tym samym regułom, co pozew wnoszony w zwykłym postępowaniu procesowym. Co do zasady, wydanie decyzji przez organ rentowy powoduje możliwość wszczęcia postępowania cywilnego, chociażby dotyczyła ona ponownie tego samego świadczenia, które było już przedmiotem sporu w poprzednio toczącym się procesie. Wynika to stąd, że przedmiotem postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola określonej decyzji. Wydanie przez organ rentowy kolejnej decyzji otwiera drogę do wniesienia odwołania, a więc do wszczęcia nowego postępowania cywilnego.” W konsekwencji, należy podzielić stanowisko judykatury, zgodnie z którym wydanie przez organ rentowy nowej

decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania, uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Prawomocny wyrok rozstrzygający o braku prawa do świadczenia emerytalnego lub rentowego nie jest zatem - co do zasady - przeszkodą do wystąpienia z ponownym wnioskiem o to samo świadczenie.

Tożsame stanowisko we wskazanym zakresie zajął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 marca 2012 r. (I UK 299/11, Numer 653736), wskazując, że w sytuacji, gdy wcześniej zapadł prawomocny wyrok sądu ubezpieczeń społecznych oddalający odwołanie ubezpieczonego od decyzji odmownej, w której organ rentowy odmówił ustalenia prawa do określonego świadczenia, zaś wnioskodawca ponownie ubiega się o to samo świadczenie w kolejnym postępowaniu odwoławczym (sądowym), to możliwe są następujące przypadki: 1) został złożony nowy wniosek o świadczenie, bez powołania się na nowe dowody lub okoliczności istniejące sprzed daty wydania decyzji oraz bez powołania się na nowe, późniejsze zdarzenia - wówczas zachodzi powaga rzeczy osądzonej w myśl art. 366 k.p.c.; 2) w nowym wniosku ubezpieczony powołuje się na późniejsze zdarzenia, które miały miejsce po zamknięciu rozprawy w sprawie poprzedniej prawomocnie zakończonej - wówczas nie ma powagi rzeczy osądzonej, jakkolwiek ze względu na treść art. 365 § 1 k.p.c. występuje związanie sądu orzekającego w aktualnym postępowaniu poprzednim wyrokiem; 3) w kolejnym wniosku ubezpieczony powołuje się na nowe okoliczności lub dowody istniejące przed datą wydania poprzedniej decyzji - wówczas zastosowanie ma art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym ostatnim przypadku należy w pierwszej kolejności zbadać przesłanki dopuszczalności złożenia takiego wniosku i w razie stwierdzenia ich braku organ rentowy powinien odmówić ponownego ustalenia prawa do świadczenia, także wówczas, gdy brak wpływu na świadczenie wynika ze związania wyrokiem sądu wydanego poprzednio co do tego świadczenia (art. 365 § 1 k.p.c.). Jeśli organ rentowy wyda decyzję dotyczącą tej samej podstawy faktycznej i prawnej, która była objęta poprzednim wyrokiem (zwłaszcza przy braku przesłanek art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), to w razie wniesienia odwołania od takiej decyzji zachodzi powaga rzeczy osądzonej. Natomiast, gdy organ rentowy wyda decyzję odmowną, ale w odniesieniu do innej podstawy faktycznej niż ta, która była objęta poprzednim wyrokiem, to nie występuje przypadek powagi rzeczy osądzonej. Innymi słowy, prawomocny wyrok oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury ma powagę rzeczy osądzonej w sprawie z odwołania od decyzji wydanej wskutek złożenia wniosku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli jej podstawą są te same okoliczności faktyczne i prawne, co przyjęte w uprzednim prawomocnym wyroku sądu.

Ponowny wniosek o przyznanie prawa do emerytury jest jednak dopuszczalny - jak wynika z treści powołanego wyżej stanowiska Sądu Najwyższego - gdy po uprawomocnieniu się wyroku wystąpiły nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń. W takiej sytuacji sprawa tocząca się w wyniku rozpoznania nowego wniosku - wydania nowej decyzji - nie jest sprawą o to samo roszczenie, które było przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie poprzednio zakończonej wydaniem wyroku. Nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego mogą bowiem spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych warunkujących nabycie prawa do konkretnych świadczeń. Podstawową regułą rządzącą tymi stosunkami prawnymi jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną prawomocnych orzeczeń sądu, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego. Tak więc zmiana okoliczności, jaka nastąpi po wydaniu prawomocnego orzeczenia sądu ubezpieczeń społecznych, otwiera stronie drogę do ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu cywilnym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 3 dnia października 1996 r., II UZP 18/96, OSNAPiUS 1997 Nr 7, poz. 117, a także wyroki z dnia 8 października 1986 r., II URN 182/86, OSNCP 1987 Nr 12, poz. 212, z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 231/99, OSNAPiUS 2000 Nr 19, poz. 734; z dnia 8 lipca 2005 r., I UK 11/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 98; z dnia 19 lutego 2007 r., I UK 266/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 79; z dnia 4 grudnia 2007 r., I UK 159/07, LEX nr 863930; 21 maja 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 491467; z dnia 13 listopada 2009 r., III UK 48/09, LEX nr 560876; z dnia 19 października 2010 r., II BU 4/10, LEX nr 707411; postanowienie z dnia 7 maja 2009 r., III UK 100/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 24; OSP 2011 Nr 5, poz. 53, z głosem R. Babińskiej-Góreckiej).

Przekładając powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy wskazać należy, że wnioskodawca składając w dniu 11 czerwca (uzupełniony 25 czerwca) 2015 r. kolejny już wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury w wieku obniżonym załączył do niego nowe dowody w postaci angażu z dnia 28 września 1984 r., angażu z dnia 1 października 1983 r., angażu z dnia 1 września 1981r., angażu z dnia 26 maja 1981 r., angażu z dnia 22 października 1980 r., angażu z dnia 8 września 1980 r., angażu z dnia 11 stycznia 1978 r., umowy o pracę z dnia 1 stycznia 1974 r. umowy zawartej pomiędzy Państwowym Ośrodkiem (...) a wnioskodawcą (data nieczytelna). Powyższe dokumenty nie były dotychczas przedmiotem analizy ani organu rentowego, ani sądu.

W tym miejscu wskazać należy, że ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) zawiera przepisy stanowiące podstawę prawną weryfikacji i wzruszalności decyzji organów rentowych, w których zawarto ustalenia pozostające w obiektywnej sprzeczności z ukształtowanym ex lege stanem uprawnień emerytalno-rentowych ubezpieczonych. Podstawę tę stanowi przepis art. 114, określający tryb ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokości. W doktrynie oraz judykaturze przyjmuje się, że postępowanie w sprawie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości stanowi nadzwyczajną kontynuację postępowania przed organem rentowym w tej samej sprawie wskutek przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które miały wpływ na prawo do określonego świadczenia (R. Babińska: Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych, Warszawa 2007; K. Antonów: Ponownie ustalanie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, Przegląd Sądowy 2009 nr 1, s. 59 oraz K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki: Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2009, a nadto uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1996 r., II UZP 18/96, OSNAPiUS 1997 Nr 7, poz. 117 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 r., II UKN 41/00, Prokuratura i Prawo 2001 nr 6 - dodatek, poz. 39; z dnia 21 września 2010 r., III UK 94/09, LEX nr 621346 i z dnia 24 marca 2011 r., I UK 317/10, LEX nr 811823). Ponowne ustalenie w trybie przepisu art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zmierza zatem do podważenia decyzji organu rentowego, niezależnie od tego, czy uprawomocniła się ona na skutek upływu terminu odwołania, czy też rozstrzygnięcia sądu. To swoiste „wznowienie postępowania” w takich sprawach w sposób oczywisty ogranicza bowiem prawomocność, czy też niewzruszalność decyzji organu rentowego. Powołany przepis stanowi zatem podstawę pozwalającą na zmianę prawomocnej decyzji w sytuacji, gdy ujawnią się nowe dowody uzyskane już po wydaniu takiej decyzji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 czerwca 2015 r., III AUa 99/15, LEX nr 1764095; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 kwietnia 2015 r., III AUa 955/14, LEX nr 1711491).

Przenosząc zaprezentowane stanowisko judykatury na grunt niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że Sąd I instancji, dokonując analizy roszczenia wnioskodawcy winien, w sytuacji gdy A. B. wystąpił z kolejnym wnioskiem o przyznanie mu prawa do emerytury w wieku obniżonym, dołączając do niego nowe dowody i domagając się ponownej oceny jego prawa do dochodzonego świadczenia z uwzględnieniem okresu zatrudnienia uprzednio nieuznanego za pracę w szczególnych warunkach, potraktować wniosek ubezpieczonego, jako złożony w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jeśli - jak wyjaśniał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu (powołanego również przez Sąd I instancji) wyroku z dnia 27 marca 2014 r. (III UK 115/13, Nr Legalis 1163155) - organ rentowy nie stwierdził zaistnienia określonych w tym przepisie przesłanek do wznowienia postępowania, powinien wydać decyzję odmawiającą ponownego ustalenia prawa wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury. Skoro wydał decyzję odmawiającą prawa do świadczenia, należy przyjąć, iż doszło do wznowienia postępowania w sprawie i ponownego rozważenia przez organ rentowy zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy. Rozpoznając odwołanie od zaskarżonej decyzji Sąd I instancji winien zatem w pierwszej kolejności skontrolować dopuszczalność przedmiotowego wniosku w świetle art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a w razie uznania spełnienia przez ubezpieczonego warunków wynikających z tego przepisu - dokonać ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, z uwzględnieniem przedłożonych przez wnioskodawcę nowych dowodów i na tej podstawie ponownie ocenić roszczenie emerytalne ubezpieczonego w świetle właściwych przepisów prawa materialnego. Tymi nowymi dowodami były zaś dokumenty w postaci angażu z dnia 28 września 1984 r., angażu z dnia 1 października 1983 r., angażu z dnia 1 września 1981r., angażu z dnia 26 maja 1981 r., angażu z dnia 22 października 1980 r., angażu z dnia 8 września 1980 r., angażu z dnia 11 stycznia 1978 r., umowy o pracę z dnia 1 stycznia 1974 r. zawartej pomiędzy Państwowym Ośrodkiem (...)

a wnioskodawcą (data nieczytelna) oraz akta osobowe wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., których nadesłania Sąd Okręgowy wprawdzie zażądał, jednak nie przeprowadził z nich dowodu.

Wskazując na powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy, pozostawiając temu Sądowi - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. - rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski